

OĞURLUQDAN SIĞORTANIN ƏSAS QAYDALARI

«AZSIĞORTA» ASC ©
Bakı 2010

OĞURLUQDAN SIĞORTANIN ƏSAS QAYDALARI

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Bu qaydalar «Siğorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Mülki Məcəlləsinə, digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1. SIĞORTA TƏMİNATININ ƏHATƏ DAİRƏSİ, SIĞORTA OBYEKTİ, SIĞORTA PREDMETİ VƏ SIĞORTA SİNİFİ

Bu siğorta qaydaları ilə siğorta şəhadətnaməsində yazılmış ünvanda saxlanılan mal və əşyalara aşağıda göstərilən hadisələrin baş verməsi nəticəsində oğurluq və ya oğurluğa təşəbbüsdən dəymiş maddi itki və ziyanlara təminat verilir:

- 1.1. Qırma, oyuq açma, sökme, dağıtma və zorla daxil olmaq;
- 1.2. Xüsusi alət, materialların və ya bədənini çevikliyinə sayəsində dırmanma və ya aşma yolu ilə daxil olmaq;
- 1.3. İtmiş, oğurlanmış və ya qeyri-qanuni yolla əldə edilmiş əsl açarlar və ya saxta açarlar, habelə başqa alətlə açmaq və ya kod yığma yolu ilə daxil olmaq;
- 1.4. Siğortalanmış yerlərə xəlvəti girib gizlənmək və ya qalmaq;
- 1.5. Öldürmə, yaralama, güj və təzyiqdən istifadə etməklə və ya məcbur etməklə daxil olmaq.

Siğorta təminatı siğorta şəhadətnaməsində yazılmaqla yuxarıda göstərilənlərdən biri və ya bir neçəsi üçün verilə bilər.

- 1.6. Siğorta obyekti - vətəndaşlara və hüquqi şəxslərə mülkiyyət formasından asılı olmayaraq məxsus əmlakla bağlı onların əmlak mənafeləridir.
- 1.7. Siğorta predmeti - siğortaya jəlb edilən və bu qaydalarda göstərilən müvafiq əmlak.
- 1.8. Siğorta sinifi – siğorta obyektinə görə əmlak siğortasına aid olan əmlakın oğurluqdan siğortası.

2. SIĞORTANIN ƏRAZİSİ

Siğorta, siğorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, Azərbaycan Respublikası ərazisində qüvvədədir.

3. SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL EDİLƏN MAL VƏ ƏŞYALAR

Aşağıdakı mal və əşyalar siğorta təminatına daxil edilir:

- 3.1. Siğortalıya, onunla daima bir yerdə yaşayanlara və işçilərinə aid olan və siğortaya jəlb edilə bilən;

3.2. Mal və əşyalar keyfiyyətlərinə görə növ və ya qruplara ayrılıbsa, bu növ və qruplardan hər hansı birinə daxil olan;

Mal və əşyaların dəyəri sığorta şəhadətnaməsində ümumi bir sığorta məbləğində göstərilibse, sonradan alınmış mal və əşyalar, habelə sığortalanmış mal və əşyaların saxlandığı yerlərə oğurluq etmək məqsədi ilə daxil olma və ya daxil olma üçün yerlərin açılması nəticəsində dəyəjək zərərlər də sığorta təminatına daxildir.

Təminat altına alınacaq mal və əşyaların qorunub saxlanılması üçün sığorta şəhadətnaməsinə xüsusi şərtlər yazıla bilər. Belə olan halda sığortaçı, sığortalanmış mal və əşyaların sığorta şəhadətnaməsində göstərildiyi kimi qorunmadığını sübut etməzsə, ödənişdən imtina edə bilməz.

4. ƏLAVƏ SIĞORTA HAQQI MÜQABİLİNDƏ TƏMİNATA DAXİL EDİLƏN MAL VƏ ƏŞYALAR

4.1. Xəzlər, ipək xalçalar, sənətkarlıq və antikvar baxımından qiymətli olan tablolar, kolleksiyalar, heykəllər, rəsm əsərləri, kitablar, qravürlər, yazılar, xalçalar və sairə;

4.2. Model, qəlib, layihə və eskizlər, ixtira sənədləri, mühasibat sənədləri və sairə;

4.3. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən ərazidə saxlanılan dəniz, hava və avtomobil nəqliyyat vasitələri və onların yükləri;

4.4. İş yeri ilə əlaqəsi olmayan vitrinlərdə nümayiş etdirilən mallar;

4.5. Nağd pul, səhm, qaimə və qiymətli kağızlar, qızıl, gümüş, digər qiymətli metallar, bu metallardan və qiymətli daşlardan hazırlanmış javahiratlar, inji və bəzək əşyaları;

4.6. Sığortalıya, onunla daimi bir yerdə yaşayanlara və işçilərinə məxsus olmayıb sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş ünvanda saxlanılan mal və əşyalar;

4.7. Mal və əşyaların sığorta dəyərlərinin jəminin ümumi sığorta məbləğinin aşağıda göstərilən faizini aşdığı hallarda onların mühafizə edilməsi barədə sığorta şəhadətnaməsində xüsusi şərtlər yazılmaqla:

4.7.1. Sənətkarlıq və antikvar baxımından qiymətli olan tablolar, kolleksiyalar, heykəllər, rəsm əsərləri, kitablar, qravürlər, yazılar, xalçalar və sairələrin sığorta dəyərlərinin jəminin ümumi sığorta məbləğinin 5%-ni aşan hissəsi;

4.7.2. Qızıl, gümüş və qiymətli metallardan hazırlanan məmulatlar, qiymətli daşlar, injilər və qiymətli əşyaların sığorta dəyərlərinin jəminin ümumi sığorta məbləğinin 5%-ni aşan hissəsi;

4.7.3. Kompüter, video, peyk antenası, televizor, maqnitofon, radio, musiqi mərkəzi, fotoaparat, kamera, durbin, mikroskop və bunların aksesuarlarının sığorta dəyərlərinin jəminin sığorta məbləğinin 10%-ni aşan hissəsi;

4.7.4. Xəz və ipək xalçaların sığorta dəyərlərinin jəminin ümumi sığorta məbləğinin 10%-ni aşan hissəsi.

Bu bənddə göstərilən mal və əşyalarla əlaqədar, sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortaçı sığortalanmış əşyaların sığorta şəhadətnaməsində göstərildiyi kimi qorunmadığını sübut etməzsə, ödənişdən imtina edə bilməz.

5. ƏLAVƏ SIĞORTA HAQQI MÜQABİLİNDƏ SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL EDİLƏN ZƏRƏRLƏR

5.1. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən ünvanda fasiləsiz 30 gündən artıq heç kimin yaşamamasından istifadə edərək edilən oğurluq;

5.2. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən ünvanda olan əşyaların həmin ünvandan daşınıb başqa yerdə saxlanılmasından istifadə edərək edilən oğurluq;

5.3. Tətil, ixtişaş və bunların yatırılması və ya qarşısının alınması məqsədi ilə inzibati və hərbi tədbirlərin keçirilməsindən istifadə edərək edilən oğurluq və ya oğurluğa təşəbbüs;

5.4. Yanğın, ildırım, partlayış, zəlzələ, vulkan püskürməsi, sel və su basması, fırtına, yer sürüşməsi, qar ağırlığı hadisəsindən istifadə edərək edilən oğurluq və ya oğurluğa təşəbbüs;

5.5. Sığortalının xidmətində olan işçilərin etdikləri oğurluq və təxribat;

5.6. Terror və sabotaj aktlarından istifadə edərək edilən oğurluq və ya oğurluğa təşəbbüs.

6. SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL OLMAYAN ZƏRƏRLƏR (İSTİSNALAR)

6.1. Müharibə, istila, düşmən basqını, vətəndaş müharibəsi, çevriliş və bunların yatırılması və ya qarşısının alınması məqsədi ilə görülməli hərbi və inzibati tədbirlərdən istifadə edərək edilən oğurluq, basqın və bu cinayətlərə təşəbbüsdən meydana gələn zərərlər;

6.2. Hər hansı nüvə partlayışı, radiasiya və radioaktiv çirklənmələr və bunların nəticələrinin aradan qaldırılması məqsədi ilə keçirilən hərbi və inzibati tədbirlərdən istifadə edərək edilən oğurluq, basqın və təxribat;

6.3. Səlahiyyətli orqanlar tərəfindən sığortalanmış əşyalar üzərində tədqiqat aparılmasından istifadə edərək baş verən oğurluq, basqın və ya bu cinayətlərə təşəbbüsdən meydana gələn zərərlər;

6.4. Sığortalı ilə yaşayan şəxslər tərəfindən edilən oğurluq və təxribat;

6.5. Oğruların sığortalanmış yerlərə daxil olduqları zaman törətdikləri yanğın, partlayış və su basmasından meydana gələn zərərlər;

6.6. Sığorta şəhadətnaməsinə əlavə edilmiş siyahıda göstərilən mal və əşyaların yerində olmaması.

7. ƏŞYANIN DƏYƏRİNDƏN AZ MƏBLƏĞDƏ OLAN (QİSMƏN) SİĞORTA

Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta məbləği cığortalanmış əşyanın zərərə uğradığı andakı real dəyərindən az olduğu hallarda ödəniş sığorta məbləğinin əmlakın dəyərinə olan nisbətində ödənilir.

Sığortalı, əlavə sığorta haqqı müqabilində sığorta şəhadətnaməsini sığortaçının razılığı ilə yuxarıda göstərilən nisbət nəzərə alınmadan, sığorta məbləğindən artıq olan zərərin bütövlükdə sığortaçı tərəfindən ödənilməsi formasında dəyişdirə bilər. Sığortalı, sığorta şəhadətnaməsinin bu formada dəyişdirilməsi təklifini sığorta hadisəsi baş verməmişdən əvvəl yazılı şəkildə sığortaçıya bildirməlidir. Əlavə sığorta haqqı əsas sığorta haqqının ödənilmə qaydalarına uyğun olaraq ödənilir.

8. ƏŞYANIN DƏYƏRİNDƏN ÇOX MƏBLƏĞDƏ OLAN SİĞORTA

Sığorta məbləği və ya sığortaçının zərərlə əlaqədar ödəməli olacağı məbləğ sığortalanmış əşyanın real dəyərindən artıq olarsa, müqavilə sığorta məbləğinin artıq olan hissəsində etibarsız sayılır.

Sığorta müddəti ərzində bundan xəbər tutan sığortaçı, vəziyyəti sığortalıya bildirərək, sığorta haqqının artıq olan hissəsini geri qaytarır.

9. AZADOLMA MƏBLƏĞİ (SİĞORTA ÖDƏNİŞİNDƏN QİSMƏN AZADOLMA)

Tərəflər sığorta şəhadətnaməsində, sığorta hadisəsi zamanı sığorta məbləğinin müəyyən bir faizinə qədər olan zərərin və yaxud zərərin müəyyən bir faizinin və ya müəyyən bir məbləğinin sığortaçı tərəfindən ödənilməyəcəyini, (azadolma məbləğini) razılaşdırırlar.

10. SİĞORTANIN MÜDDƏTİ, TƏMİNATIN BAŞLANMASI VƏ SONA ÇATMASI

Sığorta, əgər sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş başlanma və sona çatma tarixlərində saat 24.00-da başlayır və saat 24.00-da sona çatır.

11. SİĞORTA HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİ VƏ SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN QÜVVƏYƏ MİNMƏSİ

11.1. Sığorta haqqının bütövlükdə və ya hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıla bilər.

Sığorta haqqı (sığorta haqqının birinci hissəsi) Sığorta şəhadətnaməsi təqdim olunan zaman, (hissələrlə ödənilməsi razılaşdırılırsa, qalan hissələr isə sığorta sığorta şəhadətnaməsində göstərilən tarixlərdə) ödənilməlidir.

11.2. Sığorta haqqı (birinci hissə) sığorta şəhadətnaməsi təqdim olunan zaman ödənilməsə, sığortaçı sığorta ilə əlaqədar heç bir məsuliyyət daşımır və bu şərt sığorta şəhadətnaməsində yazılmalıdır.

Sığorta haqqının hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıldığı halda sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman ödənilməli olan vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş bütün hissələr sığorta ödənişindən bir dəfəyə çıxılır.

11.3. Sığorta haqqının hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıldığı hallarda hissələrdən hər hansı biri şəhadətnamədə göstərilən vaxtda ödənilməzsə, sığortaçı həmin hissənin 15 gün ərzində ödənilməyəjəyi təqdirdə sığorta şəhadətnaməsinin ləğv ediləjəyini sığortalının ona məlum olan son ünvanına sifarişli məktubla bildirir. Sığorta haqqı borcu bu müddət ərzində də ödənilməsə, sığorta şəhadətnaməsi ləğv edilmiş hesab olunur.

11.4. Əgər sığorta şəhadətnaməsində sığorta haqqının (birinci hissəsinin) ödənilməsinə qədər sığorta şəhadətnaməsinin qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulmuşdursa, sığorta haqqı (birinci hissə) sığorta şəhadətnaməsi qüvvəyə mindiyi andan maksimal 30 gün ərzində ödənilməlidir.

Sığorta haqqı (birinci hissə) göstərilən müddət ərzində ödənilməzsə, sığorta şəhadətnaməsi öz qüvvəsini itirir.

12. SIĞORTALININ SIĞORTA MÜQAVİLƏSİ BAĞLANDIĞI ZAMAN MƏLUMAT VERMƏK VƏZİFƏLƏRİ

Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalı sığorta riskinin müəyyən olunması və sığorta haqqının hesablanması üçün zəruri və ona məlum olan bütün halları və məlumatları sığortaçıya bildirməlidir.

Sığortalının bildirdiyi məlumatların yanlış və ya yarımçıq olması aşkar olunarsa:

12.1. Sığortalının bu hərəkəti qəsdən etdiyi müəyyən olarsa, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi tarixdən etibarən 1 (bir) ay ərzində sığorta şəhadətnaməsinin ləğv edə bilər və sığorta hadisəsi baş verərsə ödəniş verməz. Belə olan halda sığortaçı ödənilmiş sığorta haqqını qaytarmamaq hüququ qazanır;

12.2. Sığortalının bu hərəkəti qəsdən etmədiyi müəyyən olunarsa, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi tarixdən etibarən 1 (bir) ay ərzində sığorta şəhadətnaməsinin ləğv edə bilər, sığorta şəhadətnaməsinin şərtlərini dəyişdirə və ya əlavə sığorta haqqı almaqla sığorta şəhadətnaməsinin qüvvədə saxlaya bilər.

12.3. Sığortalı şəhadətnamənin şərtlərinin dəyişdirilməsinə və ya əlavə sığorta haqqı ödəməyə razı olmazsa, sığorta şəhadətnaməsi bu dəyişikliyin baş verdiyi andan etibarsız sayılır.

Sığortalı 8 (səkkiz) gün ərzində əlavə sığorta haqqını ödəməzsə sığorta şəhadətnaməsi ləğv edilmiş hesab olunur;

12.4. Vaxtında istifadə olunmayan ləğvetmə və ya əlavə sığorta haqqı tələb etmək hüququ qüvvədən düşür;

12.5. Sığortalının hərəkətinin qəsdən edilmədiyi hallarda sığorta hadisəsi sığortaçı vəziyyəti öyrənməmişdən əvvəl və ya sığortaçının sığorta şəhadətnaməsinin ləğv olunmasını tələb edə biləcəyi müddət ərzində və yaxud şəhadətnamə ləğv edilmiş hesab olunana qədər keçən müddət ərzində baş verərsə

sığortaçı, ödənilən sığorta haqqı ilə ödənilməli olan sığorta haqqı arasındakı nisbət həjmində ödənişi azalda bilər.

13. SİĞORTA MÜDDƏTİ ƏRZİNDƏ SİĞORTALININ MƏLUMAT VERMƏK VƏZİFƏLƏRİ

13.1. Sığorta şəhadətnaməsi imzalandıqdan sonra sığortalanmış mal və əşyalar ilə bağlı sığortalının bildirirdiyi hallarda dəyşiklik baş verərsə, o sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalına təsir edə bilən və ona məlum olan bütün dəyişikliklər haqqında sığortaçıya ən geji 8 (səkkiz) gün ərzində məlumat verməlidir.

13.2. Sığortaçı dəyişikliyi öyrəndiyi tarixdən etibarən 8 (səkkiz) gün ərzində sığorta şəhadətnaməsini ləğv edə bilər, şərtlərini dəyişdirə və ya əlavə sığorta haqqı tələb etməklə sığorta şəhadətnaməsini qüvvədə saxlaya bilər.

13.3. Sığortalı, 8 (səkkiz) gün ərzində tələb edilən əlavə sığorta haqqını ödəməyəcəyini bildirdiyi təqdirdə sığorta şəhadətnaməsi ləğv edilmiş hesab olunur.

Şəhadətnamənin ləğv edilmiş hesab olunmasına qədər keçən müddətin sığorta haqqı, sığorta şəhadətnaməsinin sığortaçı tərəfindən ləğv edilməsi halında gün hesabına görə, sığortalı tərəfindən ləğv edilməsi zamanı qısa müddətli sığorta kimi hesablanır və artığı geri qaytarılır.

13.4. Vaxtında istifadə olunmayan ləğvetmə və ya əlavə sığorta haqqı tələb etmək hüququ qüvvədən düşür.

13.5. Sığortalanmış mal və əşyaların vəziyyətində və ya istifadə tərzində ortaya çıxan və sığorta riskinin başvermə ehtimalını artıran dəyişiklikləri sığortalı göstərilən müddət ərzində qəsdən bildirməmişdirsə, bu dəyişiklik edildiyi andan sonra baş verən zərərlərə görə sığortaçı məsuliyyət daşımır.

13.6. Dəyişiklik riskin başvermə ehtimalını azaldarsa və daha az sığorta haqqının alınması tələb edərsə, bu dəyişikliyin edildiyi tarixdən sığorta şəhadətnaməsinin sona çatma tarixinə qədər olan müddət üçün sığorta haqqı gün hesabına görə hesablanır və fərq sığortalıya qaytarılır.

ZƏRƏR VƏ ÖDƏNİŞ

14. SİĞORTA HADİSƏSİ ZAMANI SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

Sığortalı, sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman zərərin qarşısını almaq və ya miqdarını azaltmaq üçün zəruri və məqsədəuyğun tədbirlər görməlidir. Zərərin qarşısını almaq və ya miqdarını azaltmaq məqsədilə çəkilən məqsədyönlü xərjlər sığortaçı tərəfindən ödənilir. Mal və əşyalar dəyərindən az məbləğdə sığortalanmışsa, bu zaman sığortaçı çəkilən xərjləri əmlakın dəyəri ilə sığorta məbləği arasındakı nisbətə uyğun olaraq ödəyir.

15. SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏN SONRA SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

Sığorta hadisəsi baş verdikdən sonra sığortalı:

15.1. Əgər sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta hadisənin baş verdiyini bildiyi və bilməli olduğu gündən etibarən ən gec 3(üç) gün ərzində sığortaçıya məlumat verməlidir. Bayram və istirahət günləri bu müddətə daxildir;

15.2. Mal və əşyaların oğurlanması haqda məlumatı əldə edən andan səlahiyyətli orqanlaraq bildirməli, oğurlanmış əşyalar arasında əgər qiymətli sənədlər olarsa, onların dövryyəsinin və ödənilməsinin qarşısını almaq üçün əlaqədar orqanlara məlumat verməlidir;

15.3. Əgər zərərin qarşısının alınması və ya azaldılması tələb etməzsə, sığorta hadisənin baş verdiyi yer və ya əşyalarda heç bir dəyişiklik etməməlidir;

15.4. Hadisənin səbəblərinin, şəraitini və şərtlərini müəyyən etmək, zərər və ziyan miqdarını təsbit etmək üçün yararlı dəlilləri və sığortalı üçün əldə edilməsi mümkün olan lazımi məlumat və sənədləri (sənədin əslisi və ya özü tərəfindən təsdiq olunmuş surəti və ya fotosurəti) sığortaçının tələbi ilə gecikdirmədən ona verməli və ya onları mühafizə etməlidir;

15.5. Ziyan və zərərin təqribi iəbləğini göstərən ödəniş sənədini mümkün və münasib bir vaxtda sığortaçıya verilməlidir;

15.6. Ödəniş məsuliyyəti və məbləği həcmində iddia hüququnun təsbiti olunması üçün sığortaçının səlahiyyət verdiyi təmsilçilərinə sığortalanmış əmlak və bunlarla əlaqədar cənədlər üzərində aparacaqları araşdırma və tədqiqatlara icazə vermək və bunun üçün müvafiq şərait yaratmalıdır;

15.7. Sığortalanmış mal və əşyalar başqa sığorta şirkətlərində də sığorta edilmişdirsə, bunu sığortaçıya bildirməlidir;

15.8. Üçüncü şəxslərin hərəkətləri nəticəsində mal və əşyalara zərər dəyərsə, şübhələndiyi şəxslər haqqında səlahiyyətli orqanlara məlumat vermək və lazım olan hallarda şahidlik izahatı verməlidir.

16. ZİYAN VƏ ZƏRƏRİN MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMƏSİ

Mal və əşyalara dəymiş ziyanın məbləği sığortalı ilə sığortaçı arasındakı razılaşmaya görə müəyyən edilir.

Tərəflər razılığa gələ bilmədikləri təqdirdə ziyan və zərərin miqdarı mütəxəssis şəxslər arasından seçiləjek və mütəxəssis və ya ekspert adlandırılan şəxslər tərəfindən müəyyən edilir.

16.1. Tərəflər müştərək bir mütəxəssis və ya ekspert seçməkdə razılığa gələ bilmədikləri halda hər biri öz mütəxəssisi və ya ekspertini təyin edir və bunu sifarişli məktubla digər tərəfə bildirir. Mütəxəssis və ya ekspertlər təyin olunduqları tarixdən etibarən 7 (yeddi) gün ərzində və tədqiqata başlamazdan əvvəl üçüncü mütəxəssis və ya eksperti seçə bilirlər. Üçüncü mütəxəssis və ya ekspert yalnız tərəflərin

mütəxəssis və ya ekspertlərinin razılığa gələ bilmədikləri məsələlər barəsində rəy vermək hüququna malikdir. Üçüncü mütəxəssis və ya ekspert rəyini müstəqil şəkildə və ya tərəflərin mütəxəssis və ya ekspertlərlə birlikdə verə bilər. Üçüncü mütəxəssis və ya ekspertin rəyləri tərəflərə eyni zamanda çatdırılır;

16.2. Tərəflərdən hər hansı biri digər tərəfə məlumat verdiyi tarixdən etibarən 15 (on beş) gün ərzində öz mütəxəssis və ya ekspertini təyin etməzsə, yaxud tərəflərin seçdiyi mütəxəssis və ya ekspertlər üçüncü mütəxəssis və ya ekspertin seçilməsi barəsində seçildikləri tarixdən etibarən 7 (yeddi) gün ərzində razılığa gələ bilməzlərsə, mütəxəssis və ya ekspertlər və ya üçüncü bitərəf mütəxəssis və ya ekspert zərərin baş verdiyi ərazidə yerləşən mülki mübahisələrə baxmağa səlahiyyəti olan məhkəmə tərəfindən seçilir;

16.3. Hər iki tərəf üçüncü mütəxəssis və ya ekspertin sığortaçının və ya sığortalının yerləşdiyi və ya zərərin meydana gəldiyi rayonun həddləri xaricindən seçilməsini tələb etmək hüququna malikdir və bu tələbin yerinə yetirilməsi vacibdir;

16.4. Mütəxəssis və ya ekspert vəfat edərsə, vəzifəsindən azad edilərsə və ya rədd edilərsə, yenisi eyni yolla seçilir və araşdırma işi dayandırıldığı yerdən davam etdirilir;

16.5. Sığortalının vəfat etməsi ilə təyin edilmiş mütəxəssis və ya ekspertin vəzifəsi bitmir. Mütəxəssis və ya ekspertlərin ixtisas səviyyələrinin aşağı olmasına görə edilən etiraz, bu şəxslərin ixtisas səviyyələri müəyyən edildiyi tarixdən etibarən 7 (yeddi) gün ərzində edilmədiyi halda hüquqi qüvvəsini itirir;

16.6. Mütəxəssis və ya ekspertlər öz tədqiqatlarında tamamilə müstəqildirlər;

16.7. Zıyan və zərərlərin miqdarının müəyyənləşdirilməsi zamanı mütəxəssis və ya ekspertlər lazım bildikləri dəlilləri, zərər zamanı sığortalanmış əmlakın real dəyərinin müəyyənləşdirilməsinə kömək edən qeyd və sənədləri tələb edə və hadisənin baş verdiyi yerdə təhqiqatlar apara bilərlər;

16.8. Mütəxəssis və ya ekspertlərlərin zıyan və zərərin miqdarı haqqında verəyi rəy qətidir və tərəflər buna əməl etməlidirlər.

Mütəxəssis və ya ekspertin qərarına anjaq, qərarın real vəziyyətindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olduğu müəyyən olunduğu hallarda etiraz etmək olar və bu rəyin ləğv edilməsi onun bildirildiyi tarixdən 1 (bir) həftə ərzində hadisənin baş verdiyi ərazinin səlahiyyətli məhkəməsi tərəfindən həyata keçirilə bilər;

16.9. Tərəflər ödənişin məbləği haqqında razılığa gələ bilmədikdə, veriləcək ödənişin məbləği anjaq mütəxəssis və ya ekspertlərin rəyinə əsaslanır. Ödənişin verilməsi rəyin tərəflərə göndərildiyi tarixdən əvvəl həyata keçirilə bilməz;

16.10. Tərəflər öz mütəxəssis və ya ekspertinin haqqını ayrılıqda, birlikdə seçdikləri mütəxəssis və ya ekspertin, və ya üçüncü mütəxəssis və ya ekspertin haqqını isə birlikdə ödəyirlər;

16.11. Zıyan və zərərin məbləğinin müəyyənləşdirilməsi zamanı risklər, sığorta məbləği, dəyərindən artıq məbləğdə sığorta, məsuliyyətin müddəti, hüquqları məhdudlaşdıran və hüquqlardan məhrum etmə halları əsas kimi nəzərə alınmır.

17. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HESABLANMASI

Sığorta ödənişinin məbləği hesablanarkən sığortalanmış mal və şyaların sığorta hadisəsi baş verən gündəki real bazar dəyəri əsas götürülür və sığorta ödənişinin məbləği aşağıda göstərilən qaydada hesablanır.

17.1. Kommersiya malları üçün sığorta hadisəsinin baş verməsindən bir iş günü əvvəlki alış qiyməti əsas götürülür;

17.2. Fabrik, zavod və emalatxanalarda, istehsal prosesində olan əmtəə ilə əlaqədar sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman ödəniş məbləği xammal və materialların sığorta hadisəsindən 1 (bir) iş günü əvvəlki alış qiyməti və həmin günə qədər çəkilən istehsal xərjləri və əsas xərjlərdən lazımı hissənin toplanması yolu ilə hesablanır. Bu qayda ilə müəyyənləşdirilən ödəniş məbləği bu materiallardan hazırlanmış əmtəənin sığorta hadisəsinin baş verməsindən 1 (bir) iş günü əvvəlki alış qiymətindən çox ola bilməz.

Xammal və məmulatlar fabrikin, emalatxanaların və köməkçi tikililərin daxilində və ya hər hansı başqa bir yerdə saxlanılmasından asılı olmayaraq kommersiya malları hesab olunur;

17.3. Bütün növ dəzgahlar, qurğular, alət və avadanlıqlar üzrə onların təzəsinin alınması üçün ödənilən məbləğ əsas götürülür. Lakin, bu zaman köhnəlmə, aşınma və başqa səbəblərdən irəli gələn qiymət ujuzlaşmaları (amortizasiya) ödəniş məbləğindən çıxılır. Yeni alınacaq avadanlıqların istehsal gücü və keyfiyyəti əvvəlkilərdən fərqlənərsə, bu fərq də nəzərə alınır;

17.4. Bütün növ ev və şəxsi əşyalar üzrə yenisinin alınması üçün ödənilən məbləğ əsas götürülür. Anjaq bu zaman köhnəlmə, aşınma və başqa səbəblərdən irəli gələn qiymət fərqi ödəniş məbləğindən çıxılır;

17.5. Sığortalanmış mal və əşyaların qiyməti sığorta şəhadətnaməsi imzalandığı vaxt və ya sığorta müddəti ərzində sığortalı ilə sığortaçının bir yerdə seçdikləri mütəxəssis və ya ekspertlər tərəfindən müəyyən edilərsə və müəyyən edilmiş qiyməti hər iki tərəf qəbul edərsə, ödəniş zamanı qəbul edilmiş qiymətə tərəflər etiraz edə bilməzlər.

Razılaşdırılmış qiymət əsasında imzalanmış sığorta şəhadətnamələri üçün qiymət siyahısı ən çox 1 (bir) il müddətində etibarlıdır.

Mütəxəssis və ya ekspert xərjlərini sığorta şəhadətnaməsini razılaşdırılmış qiymətlə bağlanmasını tələb edən tərəf ödəməlidir;

17.6. Kommersiya malları üçün razılaşdırılmış qiymətlə sığorta şəhadətnaməsi imzalana bilməz;

17.7. Qiymətli kağızların dəyəri oğurluq hadisəsindən 1 (bir) gün əvvəlki birca, bazar və ya sərbəst qiymətə əsasən müəyyən edilir. Qiymətli kağızların ləğv edilməsi və ya başqa bir formada geri qaytarılması mümkün olduğu halda verilən ödəniş məbləği çəkilən xərjlərdən ibarət olur;

17.8. Pullarda pulun nominal dəyəri əsas götürülür;

17.9. Sığortaçının məsuliyyəti sığortalı əşyaların hamısı üçün ümumi bir məbləğ götürülübse bu məbləğlə, sığortalı əşyalar xüsusiyyətlərinə görə növ və ya qruplara ayrılışıdır, bu növ və ya qruplara aid olan məbləğlə məhdudlaşır.

18. ÖDƏNİŞ MƏBLƏĞİNİN AZALDILMASI VƏ YA RƏDD EDİLMƏSİ

Sığortalı, sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman öz vəzifələrinin yerinə yetirməzsə və bunun nəticəsində zərərin miqdarı artarsa, sığortaçının verəcəyi ödənişdən bu artan hissə çıxılır.

Sığortalı sığorta hadisəsinin baş verməsinə qəsdən şərait yaradarsa və ya ziyan və zərər miqdarını qəsdən hərəkətlər ilə artırırsa, sığortaçı ödəniş vermək öhdəliyindən azad edilir.

19. ÖDƏNİŞİN VERİLMƏSİ HAQQINDA MƏLUMAT

Sığortaçı, zərərin miqdarını göstərən sənədlərin və digər lazımi sənədlərin ona verilməsindən sonra ən geji 15 (on beş) gün ərzində müvafiq tədqiqatları sona çatdıraraq zərər və ziyanın məbləğini müəyyən etdikdən sonra sığortalıya məlumat verməlidir.

20. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ

20.1. Sığortalanmış mal və əşyalar eyni risklər və müddətlər üzrə bir neçə sığorta şirkətində sığorta etdirilibsə, sığorta ödənişinin məbləği Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və bu sığorta qaydalarına uyğun olaraq hesablandıqdan sonra sığortaçı yalnız öz payına düşən zərər məbləğinin ödəməyə borcludur;

20.2. Oğurlanmış mal və əşyaların tapılması üçün əlaqədar orqanlar tərəfindən həyata keçirilən axtarışlar 60 (altmış) gün ərzində bir nəticə verməzsə, sığortalı vəziyyətlə əlaqədar müvafiq orqanlara müraciət etdiyini sübut edən sənədləri təqdim etməklə bunu sığortaçıya bildirməlidir. Sığortalı və ya əmlak sahibinə qarşı cinayət işi açılsasa, sığortaçı ödənişin verilməsinin cinayət işinin sona çatmasına qədər müvəqqəti olaraq dayandırır.

20.3. Oğurlanmış mal və əşyalar sığorta ödənişi verilməmişdən əvvəl tapılırsa, sığortalı mal və əşyaları götürməlidir.

20.4. Sığortaçı tərəfindən sığorta dəyəri ödənilmiş mal və əşyalar ödəniş verildikdən sonra tapılırsa, sığortalı vəziyyəti dərhal sığortaçıya bildirməyə borcludur. Bu zaman sığortalı sığortaçının vermiş olduğu ödəniş məbləğini qaytarıb mal və əşyaları geri götürə bilər və ya mal və əşyaların mülkiyyət hüququnu sığortaçıya verə bilər.

20.5. Sığortalı mal və əşyaları geri götürərsə, sığortaçı oğurluq hadisəsi nəticəsində mal və əşyalara dəymiş ziyan məbləğinin ödəməlidir.

21. ÖDƏNİŞİN NƏTİCƏLƏRİ

21.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində sığortalanmış daşınan əmlak tamamilə zərərə uğrayarsa (məhv olarsa), sığorta məbləği tam ödənildikdən sonra sığorta təminatı sona çatmış hesab olunur.

21.2. Qismən zərərlərdə isə sığorta məbləği sığorta hadisəsinin baş verdiyi tarixdən etibarən ödənilən zərər məbləği qədər azaldılır.

Sığorta məbləğinin azaldıldığı hallarda, sığortalı sığortaçının razılığı ilə gün hesabına görə hesablanmış əlavə sığorta haqqı ödəməklə sığorta məbləğinin əvvəlki məbləğə qədər artırma bilər;

21.3. Qismən zərərlərdə, tərəflər sığorta şəhadətnaməsinin vaxtından əvvəl ləğv etmək hüququna malikdirlər. Sığortaçı ləğvetmə hüququndan yalnız vurulmuş zərərin məbləğini ödədikdən sonra istifadə edə bilər.

21.4. Sığorta şəhadətnaməsi ləğv edilmiş hesab olunana qədər keçən müddətin sığorta haqqı gün hesabına görə hesablanır və artığı sığortalıya Mülki Məsuliyyətin 921-ci maddəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla qaytarılır;

21.5. Sığortaçı verdiyi ödənişin məbləği həcmində sığortalının zərər vurulmasında təqsirkar olan şəxsə qarşı iddia qaldırmaq hüququna sahib olur. Sığortaçı zərər vurulmasında təqsirkar olan şəxsə qarşı subroqasiya qaydasında iddia irəli sürərsə, sığortalı bu iddia ilə əlaqədar zəruri və sığortalı üçün əldə edilməsi mümkün olan sənəd və məlumatları sığortaçıya təqdim etməyə borcludur.

22. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLDİKDƏ SİĞORTA HAQQININ HESABLANMASI

Bu qaydalarda nəzərdə tutulmayan digər hallarda sığortalının və ya sığortaçının təşəbbüsü ilə sığorta müqaviləsinə xitam verilə bilər.

Sığorta müqaviləsinə sığortalının təşəbbüsü ilə xitam verilərsə, müqaviləyə xitam verilən vaxta qədər keçən müddətin sığorta haqqı qısa müddət hesabına görə hesablanır və artıq qalan məbləğ (əgər qalarsa), sığortaçının bu müqavilə ilə əlaqədar çəkdiyi xərjləri çıxmaqla və Mülki Məjəllənin 921-jı maddəsinin tələbləri yerinə yetirilməklə sığortalıya qaytarılır.

Sığorta müqaviləsinə sığortaçının təşəbbüsü ilə xitam verilərsə, müqaviləyə xitam verilən vaxta qədər keçən müddətin sığorta haqqı gün hesabına görə hesablanır və artıq qalan məbləğ (əgər qalarsa), sığortaçının bu müqavilə ilə əlaqədar çəkdiyi xərjləri çıxmaqla və Mülki Məjəllənin 921-ci maddəsinin tələbləri yerinə yetirilməklə sığortalıya qaytarılır.

DİGƏR MÜDDƏALAR

23. BİR NEÇƏ SİĞORTA

Sığortalı, sığortalanmış mal və əşyaları başqa sığortaçılarda da eyni risklərə qarşı və eyni müddətə sığorta etdirmişdirsə, bu vəziyyəti sığortaçıya dərhal bildirməlidir.

24. MÜLKİYYƏT SAHİBİNİN DƏYİŞMƏSİ

24.1. Sığorta müddəti ərzində mülkiyyət sahibi dəyişərsə, bu barədə sığortaçıya dərhal məlumat verilməlidir.

24.2. Sığortalı vəfat edərsə, sığorta şəhadətnaməsindən irəli gələn bütün hüquq və vəzifələr yeni mülkiyyət sahibinə (varisə) keçir. Sığortanın mövcudluğunu öyrənən yeni mülkiyyət sahibi 15 (on beş) gün ərzində bu barədə sığortaçıya məlumat verməlidir.

24.3. Sığortaçıdəyişikliyi öyrəndikdən sonra, yeni mülkiyyət sahibi isə sığortanın mövcudluğunu öyrəndikləri tarixdən etibarən 8 (səkkiz) gün ərzində sığorta şəhadətnaməsini ləğv edə bilirlər.

Şəhadətnamənin ləğv olunması tarixinə qədər keçən müddətin sığorat haqqı gün hesabına üzrə hesablanır və artıq qalan məbləğ yeni mülkiyyət sahibinə (varisə) qaytarılır.

25. MƏLUMAT VƏ XƏBƏRDARLIQLAR

25.1. Sığortalının xəbərdarlıq və məlumatları sığortaçıya və ya sığorta müqaviləsinin bağlanmasına vasitəçilik edən agentə sifarişli məktubla çatdırılır.

25.2. Sığortaçının xəbərdarlıq və məlumatları da sığortalının sığorta şəhadətnaməsində göstərilən hüquqi ünvanına və ya sığorta şəhadətnaməsinin imzalanmasına vasitəçilik edən agentə bildirilən son hüquqi ünvanına sifarişli məktubla çatdırılır.

25.3. Tərəflərə imza edilməklə verilən məktublar və ya teleqraf vasitəsi ilə edilən xəbərdarlıq və məlumatlar da sifarişli məktub vasitəsilə bildirilən xəbərdarlıq və məlumatlar səviyyəsində hüquqi qüvvəyə malikdir.

26.İŞ SİRLƏRİNİN GİZLİ SAXLANILMASI

Sığortaçı, sığortalıya aid öyrənejəyi iş sirlərini gizli saxlamamaqdan dəyən ziyan və zərərlərə görə məsuliyyət daşıyır.

27.MÜBAHİSƏLƏRƏ BAXILMASI

Sığorta müqaviləsi üzrə ortaya çıxan mübahisələr tərəflərin danışıqları yolu ilə həll edilir. Razılığa gəlinmədiyi təqdirdə mübahisələrə Azərbaycan Respublikasının mövjud qanunverijiliyində müəyyən olunmuş qaydada aidiyyəti məhkəmələrdə baxılır.

28.MÜDDƏT

Sığorta şəhadətnaməsindən irəli gələn bütün tələblər Azərbaycan Respublikasının mülki qanunverijiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş müddətlərdə həll edilir.

29. XÜSUSİ ŞƏRTLƏR

Sığorta şəhadətnaməsində əsas şərtlərə və bunlarla əlaqədar olan əlavə şərtlərə (klozlara) zidd olmayan xüsusi şərtlər də yazıla bilər.